

Daar vraag je me wat



Francis Gastmans

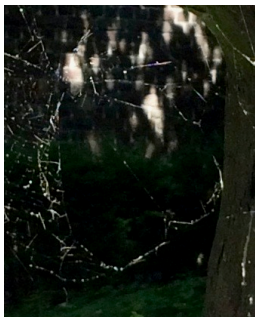
Daar vraag je me wat

© Tekst en vormgeving: Francis Gastmans

Versie 2.0 - Mei 2022

© Francis Gastmans

De foto op de kaft heb ik genomen tijdens een Opendeurdag van de Academie in Eeklo in 2019. Het copyright is van de spin.



[https://francisgastmans.com/
francisgastmans@icloud.com](https://francisgastmans.com/francisgastmans@icloud.com)

Voorwoord

Jaren heb ik dit boekje op mijn computer bewaard. Het bevat eenvoudige gedachten genoteerd in mijn leerboekjes. Oorspronkelijk dacht ik een aantal grappige voorvallen te noteren, een beetje speels, in de geest van de 'Loesjes'.

Gaandeweg verschenen er in dit boekje ook ernstige en misschien zelfs droef klinkende verhaaltjes.

Dit is een boekje zonder enige pretentie.

Lees het met een luchtige ernst, af en toe.

Groetjes

Francis Gastmans

Zij stelde hem gewoon zijn vraag terug.

Die vraag beantwoorden
bleek wel erg moeilijk voor hem.

Één vraag
en het ganse team werd er stil van.

Toen ze geen vraag meer konden bedenken
zijn ze maar gaan discussiëren.

Haar vraag maakte het plots scherp en
duidelijk:
daar had hij nooit aan gedacht.

Hij werd geprezen om de wijze vraag
die hij in het midden had gelegd.

Hij durfde echter niet te vertellen
dat zijn dochtertje hem die ochtend
net deze vraag had gesteld.

Toen zij eindelijk de vraag stelde
wist hij het antwoord niet meer.

Wekenlang had hij het antwoord
gespannen in zijn zak gehouden.
Hij verwachtte immers haar vraag
die hij meende te kennen.

De manier waarop ze de vraag stelde
vroeg naar iets anders
dan de vraag die hij verwachtte.

Haar vraag als antwoord
op zijn vraag riep de vraag op
waar beiden enthousiast van werden.

Door die ene vraag hebben ze maanden
overleg kunnen schrappen.

Geen vervelender mensen
dan zij die een vraag stellen
die jou in verlegenheid brengt.

Geen vervelender mensen dan zij die
in de groep een vraag in het midden leggen
die jij ook had willen inbrengen.

Haar vraag deed hem erg pijn.
Tegelijk deed ze hem
de gans andere kant opkijken.
Nu pas zag hij waar het werkelijk om ging.

Heeft Socrates deze vraag
ook al eens niet gesteld?

En wat was toen zijn antwoord?

Nu ja, als dát de vraag is ... dan is het
makkelijk.

Die kan ik ook stellen.

Hij had nooit gedacht dat je dít kon
vragen.
Je moet maar durven!

Door zijn vragenvloed
kon zij niet meer horen waarover het ging.

Vragen staat vrij, riep de professor.

Maar bij haar eerste vraag
voelde hij zich al erg ongemakkelijk.

Zij had maar één vraag nodig
om net die plek te raken
waar het pijn deed bij hem.

Als zij zo doorgaat met vragen stellen
kunnen we morgen de zaak wel sluiten,
dacht de manager.

Die vraag deed bij hem een belletje
rinkelen.

Nu nog de deur open doen.

Nog vlug zocht hij een vraag
voor zijn antwoord.

Zij zag het zo gebeuren.

Terwijl die twee vchten
voor het grote gelijk
stelde zij de juiste vraag.

Met één enkele goed gemikte vraag
kreeg de zaak een nieuw elan.

Indien hij niet zo moe was geworden
bij het beantwoorden van haar eerste vraag
zou zij hem
haar tweede vraag hebben voorgelegd.
Dan maar een volgende keer.

Op zoek naar een antwoord
kwamen ze bij een betere vraag.

Hij hoopte dat zijn antwoord
voldoende was.

Maar nee hoor,
ze kwam met een nieuwe vraag.

De elfde vraag
bleek toch weer een stapje
dieper te gaan dan
de tiende vraag.

Dat beloofd voor de twaalfde
... en de dertiende.

Er leek geen eind te komen
aan het stellen van vragen.

En toch voelden ze dat ze steeds dichterbij
kwamen bij de oplossing.

De twaalfde vraag was
dé deur naar de oplossing.

Ze kon echter nooit worden gesteld
voor de elfde
en de tiende
en de negende
en de achtste
en de zevende
en de zesde
en de vijfde
en de vierde
en de derde
en de tweede
en de eerste vraag was gesteld.

De eerste vraag die geen oplossing bood
bleek uiteindelijk erg beslissend te zijn
geweest voor dit pad.

Hij was sneller klaar met zijn antwoord
dan zij met het formuleren van
een nieuwe vraag.

Hij dacht dat hij had gewonnen.

Het maakte voor haar verder niet veel uit.

Ze zei, ja.

Hij had het zo mooi gevraagd, toch?

Hij werd woedend van die vraag van haar,
ook al kon hij nog niet zeggen
wat het antwoord was.

Of misschien net daarom.

Het kon niet,
het mocht niet,
dat deze eenvoudige vraag
van deze leerling
scherper en gericht was
dan de vraag van de leraar.

De leraar herformuleerde haar vraag
met gewichtige woorden
zodat het leek alsof het
zijn vraag was geworden.

Op het einde van de vergadering
smeet zij nog een vraag op tafel.

Ze konden herbeginnen.

Indien er geen vragen meer zijn ...
besloot hij.

Toch vervelend,
weer die ene vinger in de lucht,
en weer *zij*!

Een grappige vraag is vaak helderder
dan een wetenschappelijk antwoord.

Indien zij het niet was
die deze vraag heeft gesteld
zou ik vermoed hebben
dat ze van de professor kwam.

Er zijn geen domme mensen,
wel mensen die domme vragen stellen.
En die dan snel herhalen
dat er geen domme vragen bestaan.

Met een listige vraag
maakte hij zich handig uit de voeten.

Ze konden samen zo genieten van deze
vraag
dat ze de vraag wel tien keer hebben
herhaald.

Een waarderende vraag
is als een gezonde maaltijd,
je wordt er sterk en beter van.

De vragende manager
kun je beter niet ontmoeten.

Dan moet je weer het antwoord weten.
Of alleszins doen alsof je 't weet.

Je wordt als kind niet geacht
lastige vragen te stellen aan je leraren.

Je wordt sowieso niet geacht
slimme vragen te stellen.

Voorzichtig zocht het kind
naar de juiste vraag
op het juiste moment.
Ze wou en zou een ijsje krijgen.

Als jij het niet vraagt, vraag ik het!

Het klonk behoorlijk dreigend.

Ze speelde het hard.

Hij heeft tenslotte stamelend

de vraag gesteld.

Hoe zij ook trachtte lief te zijn
en zachte woorden te gebruiken,
haar vraag bleef als een pijl
op hem afkomen,
scherp en recht in de roos.

Ik stel je een vraag!
riep de ouder.

Mag ik dan ook 'neen' antwoorden?
vroeg de tiener.

Zij gebruikte vragen als marteltuigen.

Ze waren

raak,

vlijmscherp,

doordringend,

niets ontziend,

diep gravend.

Hij bloedde.

Hij was verwonderd
dat hij zo'n antwoord kreeg.

Ze had hem aangekeken,
diep gezocht en gemompeld:
Wat stom, die vraag.

Een goede vraag
verfrist een mening
zoals een droge luier
een baby opnieuw comfort biedt.

En toen kwam het varkentje
met een lange snuit
en ... het antwoordje is uit,
zei grootvader.

Morgen, tijd voor een nieuwe vraag.

Indien hij niet zo schreeuwde
had ze wel willen luisteren naar zijn vraag.
De aanhef klonk best veelbelovend.

Nadat hij zijn mening
uitgebreid had verkondigd,
zweeg hij.
Eindelijk kon ze haar vraag stellen.

Hij stuurde haar met
een vraagje in het riet.

Waren ze eindelijk tot een besluit
gekomen,
kwam zij nog af met
een eenvoudig vraagje,
... net een rood potlood.

Nog zo'n vraag en
we vergaderen tot morgenvroeg!

Er moest een grote boete staan op het stellen van lastige en onzinnige vragen, zei de parlamentsvoorzitter.

Zij was hem altijd
net één vraagje voor.

En toen er geen enkele vraag
meer werd gesteld,
is het koninkrijk vergaan.
Einde van het sprookje.
Slaap lekker kleintje.
Zoen

Alle antwoorden die je moet kennen
staan in geleerde boeken.

Is er ook een boek
met uitsluitend nieuwe vragen
waar nog geen antwoord op bestaat?

Bestaat er ook een boek met vragen
waar *dringend*
een antwoord op gewenst is?

Bestaat er ook een boek met vragen
waar *geen* antwoord op gewenst is?
Of vragen waar geen antwoord op gegeven
kán worden?

Na de betoging keerde de straatveger
tienduizend pamfletten op een hoopje.

Op ieder papiertje dezelfde vraag:
Wanneer komt het antwoord?

Zijn vraag hoefde geen antwoord,
ze was immers bedoeld als een aanval.

Hij stelde haar de vraag
maar had zijn antwoord al opgeschreven.
Zij doorzag het en zweeg.

Toen ze niet onmiddellijk antwoordde,
stelde hij vlug een volgende vraag,
en nog een
en nog een.

Zij zweeg ... en nog, en nog.

Uiteraard had hij van haar
een vraag verwacht.

Maar déze,
op dit moment ... ?!

Hij wist niet hoe hij verder kon.

Toen alle mogelijke vragen waren
verzameld,
restte haar niets anders dan
... de vraag te stellen
die niemand tot nu toe had durven stellen.

Zij begreep niet waarom iedereen
plots zo stil werd
nadat zij de vraag had gesteld.

Het was toch
de voor de hand liggende vraag, niet?!

Hij werd gezien als de leider
omdat hij antwoorden gaf
en geen enkele vraag stelde.

Dié vraag had hij niet verwacht.

Wat moest hij nu met het antwoord
dat hij al klaar had?

De natuur is het antwoord
op een vraag.

Maar welke vraag?
En wie heeft ze ooit gesteld?

De evolutie is niet zomaar
een volgende stap vooruit,
omdat het toevallig past
of zorgt voor een beter resultaat.

Evolutie is
het voortdurend beantwoorden
van een volgende intrigerende vraag.

Geen mens die er in zijn hart aan twijfelde:
dit was de vraag
die nu moest worden gesteld!

Niemand echter
durfde ze hardop te laten klinken.

Mag ik eens wat vragen?
vroeg het kind.

De vader kreeg plots kippenvel.

Waarom altijd die waarom-vragen?

Daarom!

snauwde hij.

Het kind begreep het niet.

Hij stelde haar die vraag zelf zo vaak.

Zij had de waarom-vraag van hem geleerd.

Toen hij "Waardoor?" vroeg
in plaats van "Waarom?"
kwam er eindelijk ruimte
voor een oplossing.

Ik heb dit al honderd keer gevraagd!
riep hij.

Klaarblijkelijk kende hij slechts één vraag.

Maak je geen zorgen,
ik vraag het wel.

Hij keek angstig naar haar
toen ze zo zelfzeker
naar de soldaten stapte.

Zij kon niets met zijn antwoord
op haar vraag.

Tot zij besepte
dat het het antwoord was
op haar vraag van vorige week.

Nadat ze de vraag had gesteld,
is ze weggegaan.

Hij weet nog steeds niet
wat het antwoord kan zijn.

Zijn vraag was de mooiste vraag
die zij zich kon indenken.

En dus heeft zij "Ja" gezegd.

Een antwoord zonder vraag
is vaak pijnlijker dan
een vraag zonder antwoord.

In sprookjes mag je altijd
drie vragen stellen.

Reeds bij haar eerste vraag
vloog zij de klas uit.

De school is geen sprookje,
dat is duidelijk.

Wat maakt hij het zichzelf
toch vreselijk moeilijk,
dacht het kind.

Waarom stelt hij niet gewoon de vraag?

Hij viel nog liever om van de honger
dan de vraag te stellen.

Het werd een prachtige begrafenis,
met nadien een heerlijke koffietafel.

Indien hij het niet
op déze manier had gevraagd,
had zij het zeker gedaan.

Zij stapte op.

Iedereen keek hem vol verbazing aan.

Dié vraag stellen,
die ene vraag stellen, ...
het leek veel moeilijker
dan het beklimmen van een hoge berg.

Hij is alpinist geworden,
dat bleek veiliger te zijn voor hem.

Indien hij nog wat alcohol dronk
zou hij het
wellicht,
uiteindelijk,
misschien wel,
alsnog,
durven vragen.

De Nobelprijswinnaar
herinnert het zich nog zeer goed.
Het begon allemaal met zijn eerste vraag,
toen hij drie jaar oud was.
Het is nog steeds zijn belangrijkste vraag.

Ik geef je een onvoldoende,
niet omdat je het antwoord niet weet,
maar omdat je de vraag niet kent!

Je kunt het beter niet vragen.
Voor je het weet
zit je opgezadeld
met een hele reeks
nutteloze antwoorden.

Het herhalen van dezelfde vraag
levert meestal
hetzelfde antwoord op.

Ouders en leraren
lijken dat na eeuwen nog niet te weten.

Welke vraag hebben ze nodig
om dat te leren?

O.K. indien het écht moet
zal ik het vragen, zei ze,
maar besef dat ik niet instaat
voor de gevolgen!

Samen met
de kunst van het vragen stellen
is er
de kunst van het antwoorden
en
de kunst van het zwijgen
en
de kunst van het niet-antwoorden
en
de kunst van het luisteren
en
de kunst van het terughouden.

Naast de kunst van het stellen van vragen
met woorden
is er
de kunst van het vragen met een beeld
en
de kunst van het vragen met de ogen
en
de kunst van het vragen met een gebaar.

Waarom wel?

Waarom niet?

Waarom zo?

Waarom zo niet?

Waarom anders?

Waarom nu?

Waarom nu niet?

Waarom ... ?

Waarom, waarom, waarom?

DAAROM!!!

Hij was haar te vlug af.
Hij vuurde snel zijn volgende vraag af.
Die was nog moeilijker dan de vorige.

Zij zuchtte diep,
Zo komen we er nooit.

Indien er dan toch
een vraag moet worden gesteld,
dan toch niet déze!

Hij keek haar aan met ongeloof.

Hij kwam enthousiast naar de bijeenkomst.

Ze mochten alleen vragen stellen,
zei de begeleider bij de aanvang.

Snel borg hij al zijn meningen op
en is onmiddellijk vertrokken.

Met een enkele vraag haalde zij
zijn ijzersterke verdediging
helemaal onderuit.

Hij lag plat op de grond.

Herhaal die vraag nog eens,
zei ze op een sissend, giftige toon.
Hij wist dat hij nu beter kon zwijgen.

Hij had steeds gedacht dat
'Vragen stellen'
erg 'stellend' moest gebeuren.

Zij kon het zo lief vragen.
Zo lief, dat het smaakte
als een zachte zoete zuiderse vrucht.

Hij genoot er zo van
dat hij vergat te antwoorden.

Dit is één vraag te ver!
siste hij.

Zij genoot van zijn onmacht.

Hij had gehoopt de zaak
te kunnen afsluiten.

Toch stond ze daar alweer
met een volgende vraag.

Zijn vraag klonk haar
als muziek in de oren.

Spijtig dat hij zo vals zong.

Op de bijsluiter:

Gebruik deze vragen niet zonder
voorschrift.

Een overdosis kan je gezondheid schaden.

Opgelet!

Veelvuldig gebruik van deze vraag
kan het brein ernstig beschadigen.

Lees eerst de bijsluiters
alvorens deze vraag te stellen.
Er zijn ernstige neveneffecten.

Hij gaf reeds een uur college.
Toen pas begreep zij de vraag
waarmee hij het college was gestart.

Hij was een groot filosoof,
werd gezegd.

Haar vraag was zo eenvoudig
dat iedereen perplex stond.

Dat ze dat niet zelf hadden bedacht!

Dat doe je niet!
siste hij met gesloten lippen.
Niet déze vraag,
op dít moment!
Zij keek hem onschuldig aan.
De omstanders begrepen het gebeuren niet.

Geen mens die nog weet
op welke vraag
dit het antwoord is.

Maar het klinkt wel mooi.
Laten we dit besluit uitvoeren.

Hij kreeg een titel en een onderscheiding.

Niemand wist
waar hij dat aan had verdiend
en niemand durfde het te vragen.

Midden tussen alle onzekerheden
voelden beiden déze zekerheid:
dit was de juiste vraag.

God weet alles!

Behalve de vraag
waarop hij geen antwoord weet,
dacht het kind.

Zij stelde die vraag
waarvan ze met zekerheid wist
dat hij ze nooit zou kunnen beantwoorden.

Waarom doe je dat?
vroeg hij verbaasd.

Trefzeker plaatste het kind haar vraag.

De leraar kreunde in stilte en
kon nog snel zijn evenwicht herstellen.

Hij liep nog liever verloren
dan de weg te vragen.

De opsporingsdienst
heeft hem nooit teruggevonden.

Hij wachtte
tot zij het hem zou vragen.

Zij wachtte
tot hij het haar zou vragen.

Vorige week zijn ze beiden gestorven,
stokoud, zonder een antwoord.

Wie deze vraag kan beantwoorden,
mag op mijn stoel komen zitten.
zei de professor.

Wilt u alvast de stoel poetsen?
riep iemand achteraan.

Er zijn geen zekerheden meer, mijnheer,
riep de oude man,
alleen nog maar vragen!
Dus toch een zekerheid?

Zonder haar hulp
zou hij deze vraag nooit hebben gevonden.
Toch hield hij het antwoord voor zich.

Kennis is macht, dacht hij.
Vragen is macht, dacht zij.

Bij een volgende ronde
kwam zijn kennis niet meer van pas.
Er was een nieuwe boeiende vraag nodig.
Toevallig stelde zij die.

Misschien was het toch beter
die vraag niet te stellen,
bedacht ze.

Tenslotte wou ze God niet
van zijn troon stoten.

Ze heeft de kerk verlaten
zonder verder nog iets te vragen.

Hij hield zijn antwoord in.

Haar vraag was zo mooi!

Dit was voldoende.

Geen enkel antwoord
kon tippen aan haar vraag.

Had zij geweten dat dit het gevolg was,
dan had ze de vraag nooit gesteld.

Het doet er niet toe wat hij vraagt,
hij krijgt toch steeds hetzelfde antwoord,
dacht ze bij zichzelf,
en hij is daar steeds tevreden mee.

Het antwoord kwam er uit
met horten en stoten.

Zo helemaal anders dan de vraag.

Op een domme vraag
weiger ik te reageren.
zei de leraar.
Daarop verliet hij het leslokaal.

De leerlingen begrepen niet
wat er 'dom' was aan hun vraag.

Wel vonden ze zijn antwoord erg dom.

Zonder twijfel is dit
de beste vraag van het jaar!
(Het is toevallig dezelfde vraag
die al tien jaar de eerste prijs haalt.)

Als jij eens wist
wat je allemaal kunt vragen,
dan stond je nu niet zo te zeuren.

Om het even wat ze zou vragen,
ze kreeg *dit* antwoord!

Zachtjes is ze heengegaan,
zonder de vraag te stellen.

Ze nam haar vraag mee in haar graf.

Haar man bleef vertwijfeld achter.
Hij heb nooit durven vragen
wat ze wou vragen.

Welk antwoord zoek je?
vroeg hij.

Ik zoek de vraag.
zei ze.

De kinderen keken elkaar verbijsterd aan.

Ze voelden allemaal dezelfde vraag:

Meent hij dat nu écht?

Maar niemand stelde dié vraag.

De meeste vragen zijn
zo voor de hand liggend
dat je ze beter niet stelt.

Stel eens de vraag
die niemand verwacht.

Velen stellen vragen
zoals ze naar het toilet gaan:
zonder nadenken,
zonder genoeg en
zonder het resultaat
aandachtig te bekijken.

Niet de inhoud van de vraag
maakte het voor haar moeilijk
om te antwoorden,
maar de toon waarop
hij de vraag had gesteld.

Ze waren reeds jaren goede vrienden
want ze hadden afgesproken
elkaar geen vervelende vragen te stellen.

Zijn vraag was best spitsvondig,
maar niemand kon er wat mee.

Ze belandde uiteindelijk
in de prullenmand.

Ze hadden haast en dus hebben ze
het stellen van vragen afgeschaft.

Ze gingen onmiddellijk van start
met hun meningen op tafel te leggen.

Ze zitten nog steeds vast.

Een reddingsteam heeft de directieleden
gered uit de vergaderruimte.

Ze zaten muurvast in hun meningen.

Niet één van hen had er aan gedacht
een vraag te stellen.

Een vraag stellen
kan je kwetsbaar maken.

Indien je gaat voor macht
kan je beter het stellen van vragen
vermijden.

Hoe haal je het in je hoofd
om dit te vragen?!

Je vader belandde er voor
in de gevangenis!

De regeringsleider is graag bereid
alle vragen te beantwoorden,
... alle vragen die
op voorhand werden geselecteerd.

Hij was zo bang de macht te verliezen
dat hij een wet liet stemmen
die het verbood
om nog scherpe vragen te stellen.

Wanneer u de vraag hebt gevonden,
kom dan terug
om mij het blijde nieuws te melden.
Dan kan ik op mijn beurt
de vraagsteller feliciteren.
zei de heerser.

Een maand later heeft hij alle vraagstellers
laten onthoofden.

Ik was mijn handen in onschuld.

Ik wil niets te maken hebben
met de vraag van mijn kind.

De vader keek heel onzeker
naar de omstaanders
en die keken verbaasd naar de vader.

Fundamentalisme =
niet verdragen dat iemand
je visie in vraag stelt.

Ze gingen oplossingsgericht werken
en dus vermeden ze
het stellen van lastige vragen.

Ze gingen onmiddellijk van start
met het verzamelen van uitwegen.

Na uren zaten ze vast in een kluwen
van honderd mogelijke oplossingen.

Liefde is
iedere vraag van hem ontvangen
als een vruchtbare stap vooruit,
wat ook de vraag is.

Hij genoot reeds van de gedachte
dat zij niet zou weten
wat te antwoorden
toen hij plots merkte
dat hij vergeten was
de vraag te stellen.

Zij was reeds om de hoek verdwenen
toen hij zich realiseerde
welke vraag hij had kunnen stellen.
Te laat.

Achteraf weet ik altijd zeer goed
welke vragen ik had kunnen stellen.

Een relatie die het een leven lang
volhoudt,
start met de juiste vraag.

Wie struikelt over een vraag
is als een alpinist die verongelukt
door te struikelen over een kei
op zijn pad in het dal.

Zijn er nog vragen?
is een uitnodiging
waar zelden of nooit
een reactie op komt.

Toch wordt deze vraag wereldwijd
honderdmaal per dag gesteld
in scholen, tijdens presentaties
en in opleidingen.

Heeft iemand een betere vraag?

Na jarenlang onderzoek
heeft hij ze gevonden:
de vraag waar het volgens hem
werkelijk om gaat.

Hij kreeg een diploma en een eretitel
en de vraag
werd in een glazen kast gezet
in het Vragenmuseum.

Zonder het einde van de vraag
af te wachten,
schreeuwde hij zijn antwoord door de zaal.
Hij is eerste minister geworden.

Dat is een zeer goede vraag.
Maar wil je nu gewoon verder werken.
Dank u.

Wat een vraag!
Jij komt vast en zeker
van een cursus 'Vragen stellen'.

Zeg maar gewoon
wat je wilt dat ik doe, zei ze.

Na de cursus 'Vragen stellen'
is ze voor jaren
in een groot zwart gat gevallen.

Zij had het aangedurfd om de cursus
'Vragen stellen' in vraag te stellen.

Wat wil je dan dat ik doe?
vroeg de begeleider.

Dat vond ze een slechte vraag.

Ze koesterde zijn vraag als een juweel.

Het was de eerste vraag sinds
ze tien jaar geleden waren getrouwd.

Het antwoord vinden op haar vraag
was vreselijk moeilijk.

Ze hebben dan maar gewoon
een andere vraag genomen.

Mag ik je een vraag stellen?

Dat doe je al!

Het kind wist haarscherp
wanneer ze een vraag mocht stellen en
wanneer ze beter zweeg.

Het was vaak stil in huis.

De meeste journalisten
stellen geen open vragen.

Wat zou er zo vervelend zijn
aan een open antwoord?

Ze stelden geen vragen,
want ze waren bang
dat ze dan als nieuwsgierig
zouden worden bekeken.

De mensen wenden zich
tot hun God
of tot een Wijze Leraar
voor een antwoord.

Niemand vraagt hen
om een wijze vraag.

Na de laatste vraag,
zal het voor eeuwig stil zijn.
Gelukkig zijn er kinderen.
Zo klinkt er altijd een gezellig
geroezemoes.

Ze spelen het spel:
Zoveel mogelijk vragen stellen.
Bij dit spel worden de vragen
niet beantwoord.

Het groeide uit tot
een boeiende ontdekking:
er is steeds een betere vraag
die je het gevoel geeft
weer een stukje dichters
bij het 'geluk' te komen,
... zolang je maar
geen antwoord geeft.

Je doet wat ik zeg
of ik stel een vraag!
zei ze op een bevelende toon.

Hij voelde dat dit
geen loze dreiging was.
Dus gaf hij toe.

Ze stelden geen vragen,
want ze waren bang
dat ze dan als
revolutionair
of reactionair
of elitair
zouden worden bekeken.

Spiegeltje, spiegeltje, aan de wand
wie stelt er de mooiste vragen in 't land?

Jij, oh manager, stelt de mooiste vragen,
maar je medewerkster
die jij niet ziet staan
stelt de juiste vragen.

Met een rake vraag
heeft de leider zijn team
enthousiast gekregen en
op weg gezet naar een oplossing.

Mij hoef je het niet te vragen.
Ik loop ook al jaren rond met deze vraag
maar ze willen niet luisteren.

De twee profeten keken elkaar
moedeloos aan.
Gelukkig hadden ze elkaar gevonden.

Hoe gaat alweer het gezegde over
gedeelde smart?

Een 'juiste' vraag
hoeft niet onmiddellijk
een antwoord.

De 'juiste' vraag
is de vraag die maakt dat het stil wordt
en dat de ander de tijd neemt
om in zichzelf op zoek te gaan
naar een antwoord.

Onderbreek hem daarbij niet.

Zij stopte de vraag in haar broekzak
en liep gewoon verder.

Toen ze weken later
de vraag uit haar zak haalde,
merkte ze
dat ze het gepaste antwoord
de dag voordien had ontvangen,
zomaar.

Een vraag waar het antwoord
onmiddellijk op volgt
is een van die miljoenen vragen
die er teveel zijn.

De kunst van het vragen stellen:

1. stel minder vragen,
2. stel nog minder vragen,
3. stel slechts één vraag,
4. stel de vraag die bij de ander wil geboren worden.

Hij had altijd gedacht
dat de oplossing voor het probleem
in het antwoord zou zitten.

Bleek nu dat ze in de vraag zat!

Stel dezelfde vraag
volgende maand opnieuw
en je krijgt een ander antwoord.
Hoeveel is een antwoord waard?
Hoeveel is een vraag waard?

Belangrijke vragen
gaan eeuwenlang mee.

Antwoorden,
zelfs de interessantste,
hebben een erg beperkte levensduur.

Geen enkele vraag is dringend,
brandend actueel
of komt te laat.

Alle vragen zijn immers
reeds eerder gesteld.

Zoals de vraag vandaag klinkt
is het de juiste vraag
... voor vandaag.

Een gemeenschappelijke vraag
is moeilijker te vinden dan
een gemeenschappelijk antwoord.

Wees erg voorzichtig met vragen,
want je krijgt wat je vraagt!

*Vaak zijn mensen verbaasd wat er op hun
pad komt. Ze zijn vergeten wat ze in een
onoplettend moment gewenst (= gevraagd)
hebben.*

Achter iedere succesvolle leider
staat een krachtige vraag.

De vraag is het kind van de verwondering.

Ze waren zo bang voor het antwoord
dat ze de vraag hebben begraven.

Hij kon het echt niet verdragen
dat hij geen antwoord kon geven
op haar vraag.

Het werd nog ondraaglijker
toen ze haar volgende vraag,
zonder ze te stellen,
met een glimlach
terug in haar broekzak stak.

Eens dat een vraag werd gesteld
kun je ze nooit meer wissen.

Let dus op wat je vraagt!

Zullen we 'vraagje' spelen?
vroeg ze,
met een lachje op haar lippen.
Ik ben de vraag en jij bent
het antwoord.

Hij hield niet van zulke spelletjes.

Hij zou hoe dan ook de verliezer zijn.

Het kind vroeg zich af
of het déze vraag wel mocht stellen.

Het herinnerde zich de reactie
op de vorige vraag
en was nu erg beducht voor de gevolgen.

Hij was een knappe geest.
Hij stelde voortdurend
geweldig goede vragen
waar niemand op kon reageren.

Op het moment dat hij stierf
vroeg hij voor het eerst echt
om een antwoord.

Iedereen zweeg beleefd.

Revolutie:
met kracht die ene vraag blijven stellen
waar al jaren
geen antwoord op komt.

Als ik het voor het vragen had
dan zou je eens wat zien!

Maar ik vraag het niet.

Op een juiste manier
oplossingsgericht werken
start met het kritisch bevragen
van wat ‘het probleem’ wordt genoemd
én alle mogelijke antwoorden.

Geen gevaarlijkere omweg
dan snelle antwoorden.

Hij liep oplossingsgericht
het vragenbos in.

Jaren hebben ze hem als vermist
opgegeven
tot ze hem terugvonden ... dood,
met een vage vraag op het gelaat.

Ik vraag het nog één keer!
riep hij haar na.

Ze stopte,
draaide zich zeeer langzaam om
en keek hem scherp aan.

Euh ... later.
stamelde hij.

Toen men hem *die* vraag stelde
zweeg de Boeddha.

Nog steeds zijn er mensen
die discussiëren over zijn antwoord.

Het zwijgen hebben ze gehoord
maar niet begrepen.

De stilte was zo duidelijk
dat zelfs de omstanders
onmiddellijk begrepen
welke vraag hij wou stellen
... of had kunnen stellen.

Je hebt het me nooit gevraagd!
Zijn kreet klonk een beetje beteuterd.

Zij keek hem verwonderd aan:
Heb je dan nooit mijn vraag
gevoeld en gezien?

Hij vond het een logische vraag.

Zij begreep niet
waar die vraag vandaan kwam
en nog minder wat ze er mee moest.

Terwijl de man vooraan
een lang, complex en vaag betoog hield,
noteerde zij vlijtig in haar schriftje.

Wat noteer je allemaal?
vroeg haar buurman.

Ze toonde hem bladzijden vol
met vragen.

Straks gaat hij vragen
wie er nog een vraag heeft, zei ze.
Ik bereid me voor.

Hij stelde de vraag zo affirmatief
dat zij voelde
dat er geen ruimte meer was
voor haar antwoord.

Dit is de tiende maal dat ik je dit vraag,
zei hij.

Nog steeds heeft hij niet begrepen
dat deze vraag niet werkt,
dacht ze.

Leegte:

die vraag stellen
die een andere vraag
als antwoord heeft,
die een andere vraag
als antwoord heeft,
die een andere vraag
als antwoord heeft,
die een andere vraag
als antwoord heeft,
die een andere vraag
als antwoord heeft,
die een andere vraag
als antwoord heeft,
die

Ze formuleerde de vraag
zeer langzaam en nadrukkelijk.

Binnen in hem leek alles halt te houden.

Nog nooit had hij zo stil gestaan.

Ze kon het zo zielig vragen
dat er altijd wel iemand rechtstond
en haar een zitplaats aanbood.

Wat hij ook vroeg,
om het even hoe hij het vroeg,
steeds zei ze "Nee".

Ze kon zo genieten van
de ontgoocheling op zijn gezicht.

Hij bouwde nog liever verder
de ene veronderstelling op de andere
dan te vragen naar de ware toedracht.

Haar ogen vroegen zoveel meer
dan de woorden
die haar vraag vorm gaven.

Hij hoorde de woorden
maar merkte de vraag niet op.

Zonder iets te vragen
stapte hij resoluut op zijn doel af.

Hij was de enige die verwonderd opkeek
toen hij struikelde.

Iedereen had gezien hoe
midden op de weg
kinderen aan het spelen waren.

Als ik het vraag
zal ze ontgoocheld zijn
dat ik het niet zelf kon bedenken.

Als ik het niet vraag
zal ze ontgoocheld zijn
dat ik het haar
niet eerst heb gevraagd ...
alvorens dit geschenk te kopen.

Nog voor ze de vraag kon stellen
gaf hij een heldere verklaring.

Hij had haar vraag juist ingeschat.
En het antwoord was correct.
Dat wel.

Toch had ze graag haar vraag gesteld.
De vraag stellen is op zich waardevol,
toch?

Misschien had ze op het laatst
haar vraag toch ietsje anders gesteld
of een andere vraag gesteld.
Dat kon nu niet meer.

Hij was er van overtuigd
dat hij het wel alleen zou vinden.
Hij hoefde het niet te vragen.

Met pijn in het hart zag ze hem
de verkeerde kant oplopen.

De wegbeschrijving die ze vasthield
heeft ze weggesmeten.

Men heeft nooit meer iets van hem
vernomen.

Hij las vele boeken en studeerde lang,
overtuigd dat hij zo
de juiste weg zou vinden.

Tenslotte, aan wie zou hij
een vraag moeten stellen?
Hij zag niemand als een gids
voor zich uit lopen.

Zij zuchtte.
Hij was vergeten
dat hij gidsen-blind is.

Toen hij het haar eindelijk durfde te vragen
gaf ze hem een warme, intense kus.

Hij had nooit gedacht
dat het zo eenvoudig kon zijn.

Zij zat te wachten om te beginnen
tot hij het haar zou vragen.

Hij zat te wachten om te beginnen
tot zij het hem zou vragen.

Zij veronderstelde dat hij het wist
dat hij het eerst moest vragen.

Hij veronderstelde dat zij het hem
eerst zou vragen.

Ze zijn beiden eenzaam gestorven,
zonder intimiteit te delen.

Ze onderbrak hem kordaat.
Hij had inmiddels
reeds tien vragen gesteld.

Stop!

Wat wil je weten dat je nog *niet* weet?

Vraag dàt aan mij!

Het kind was zo blij met zijn vraag
dat ze haar vader om de hals vloog
en een knuffel gaf.

Dit was de eerste vraag sinds jaren.

Met vragen bereik je minder
dan met slaan.
Dat leek wel zijn enig devies.
Zijn zoon is ook strijder geworden.

Iedere zondagavond spelen ze
een gezelschapsspel.
Ze spelen het spel
"De meest intrigerende vraag stellen"

De voornaamste spelregel is
dat je geen antwoorden mag geven
op die vraag.

Ze spelen dit spel reeds tien jaar
en zijn nog niet uitgespeeld.

Zij dacht dat zij het had gevraagd
en dus stapte ze na een tijdje op.

Hij dacht dat zij het eerst zou vragen
alvorens dit te doen, net dit!

Wat houdt je tegen
om het gewoon te vragen?
vroeg ze.

Hij draaide zich om en liep weg.
Hij voelde zich beschaamd.

Als je dit ooit nog eens durft te vragen!
Haar stem klonk dreigend.

Hij was er van overtuigd
dat hij het haar lief had gevraagd
en dat zijn vraag haar zou plezieren.

Mannen toch!

Hoe kom je aan die lange oren?
vroeg het kind.

Nog voor de man iets kon antwoorden
had de moeder
het kind ruw weggetrokken
en zich verontschuldigd
voor het ongepast gedrag
van haar kind.

De man was bedroefd.
Hij is zo fier op z'n lange oren.
Hij vertelt het graag aan kinderen.
Zij zijn de enigen
die het durven vragen.

Zal ik het haar vragen?
vroeg hij zich innerlijk af.

Zij zag hoe hij piekerde.
Wat wil je me vragen?
vroeg ze.

Met welke vraag maak ik je blij?
zei hij schuchter.

Wel, met déze vraag.

Duizend open vragen
kunnen een gevaarlijk wapen worden.

Ze zouden wel eens
tot vrede kunnen leiden!

De regering schreef een
vragen-scholingsverbod uit.

Zolang niemand
die vervelende vragen stelt
kunnen we gewoon verder gaan.
Dat noemen we dan 'vooruitgang'.

Volgelingen die geen vragen stellen
worden schapen.

Leiders die geen vragen dulden
worden dictators.

Zullen we hem iets geven?

Hij heeft niet uitdrukkelijk iets gevraagd.

Maar je ziet toch dat hij op iets wacht.

Waarom vraag je aan mij of we iets zullen geven?

Omdat ik wil dat jij het geeft.

Waarom vraag je me dat?
Jij hebt toch zo je eigen idee
en in de meest gevallen volg je dat.

Ik wil alleen maar weten
of jij er ook zo over denkt.

En, maakt dat dan enig verschil?

Neen, maar dat hoeft ook niet.

Alsof hij een zware slag
op zijn hoofd had gekregen.
Zo voelde haar vraag aan.

Hij heeft dagen rondgelopen
met hevige hoofdpijn.
De diagnose van de scan was duidelijk:
een zwaar hersentrauma.

Haar vragen irriteerden hem.

Ik wil je alleen maar helpen.

Ik wil het beste voor je,
zei ze.

Zij begreep niet
waardoor hij zo hevig reageerde.

Zij zag niet dat ze weer eens
de Zorgzame Redder speelde.

Hij zag niet
dat hij met zijn irritatie
het spel meespeelde.

Zij vroeg uitstel
om zijn vraag te mogen beantwoorden.

Hij ging er mee akkoord.

Na enkele dagen werd hij ongeduldig.
Wanneer geef je me een antwoord?

Dat heb ik gedaan.

Hoezo, ik heb niets gehoord!

Dàt is mijn antwoord.

Nee, je mag haar niet vragen
of we haar spullen mogen gebruiken.

Waarom niet?

Als ze 'ja' zegt moeten wij ook
onze spullen aan haar uitlenen
wanneer zij dat vraagt.
En daar is ze op uit!

Let op wanneer je haar iets vraagt!
Voor je het weet reageert ze positief.

Probeer daarna nog maar eens
los te komen van haar.

Wat een onbeleefde persoon is zij.
Zomaar dit nemen
zonder het eerst te vragen!
(dacht hij)

Wat een gebrek aan sociaal aanvoelen.
Dat hij niet begrijpt
dat hij waardering uitdrukt
indien hij het neemt
zonder het eerst te vragen.
(dacht zij)

Waarom vraag je me dat?
Heb ik niet voldoende gezegd en getoond
dat mijn huis ook jouw huis is?
Ben ik dan geen goede gastheer?

Als ik het vraag, mag het niet
en bereik ik 'het' niet.

Als ik het doe zonder te vragen,
krijg ik op m'n kop en is het moeilijk
om 'het' alsnog te bereiken.

Als ik het eerst vraag en
nadat ik een afwijzing heb gekregen
toch stiekem doe,
is de kans het grootst
dat ik 'het' alsnog bereik.
Dan voel ik me wel een bedrieger.
Dus ...

Vraag jij het?

Nee, vraag jij het.

Nee, ik wil dat jij het vraagt.

Waarom?

Nee, niet 'waarom' vragen.

Nee, dat bedoel ik niet.

Waarom moet *ik* het vragen?

Jij kunt dat beter dan ik.

Wat doet jou dat denken?

Nu ja, jij bent de grote vragensteller!

Nu je toch aan het schillen bent,
mag je mij ook een stukje appel geven.

Is dit een vraag?

Euh, ja, natuurlijk.

Wil je het me dan gewoon vragen?

Zonder een vraag te stellen,
liep hij met haar mee met een kordate pas.
Als een antwoord liep hij achter haar aan.

Zij kwamen er maar niet toe
om het kernprobleem te vinden.

Tot iemand voorstelde
om het woord 'probleem' te vervangen
door het woord 'vraag'.

Toen klaarde de lucht op.

Zij voelde de 'ruimte' aan die er is
om iets te mogen doen
zonder het eerst te moeten vragen.

Hij reageerde daar geïrriteerd op
en had het voortdurend over zijn sociale
vaardigheid om zich beleefd te gedragen
en het dus steeds eerst te vragen.

Hij zag niet wat anderen zagen:
hoe hij achter zijn 'sociale vaardigheid'
een grote onzekerheid en
een gebrek aan zelfvertrouwen verborg.

Nu is het genoeg!
Nu is het duidelijk en beslist.
Ik doe niet meer mee!
riep hij.

Ze had maar één kleine vraag nodig
om zijn duidelijkheid
aan het wankelen te brengen.

Euh, ik denk er toch ernstig over na
om niet meer mee te doen ...

Vraag het maar!

Hij zette zich schrap.

Hij hield zijn antwoord in zijn hand
achter zijn rug.

Zij zuchtte, draaide zich om en vertrok.

Waar blijf je nu, grote vragensteller!
riep hij haar na.

Wie niet vraagt, niet wint.

Wie de foute vraag stelt, verliest.

Via een reeks ingewikkelde,
onoplosbare vragen
had de bende een constructie opgezet
om de burgers te bedriegen.

De politie vond hen niet
want die was op zoek naar
illegale meningen.

Zij bleef vragen stellen.

Dat frustreerde hem
want hij was op zoek
naar antwoorden die hij meende
van haar te kunnen krijgen.

Waarom geef je me niet gewoon
wat ik vraag?
zei hij wanhopig.

Denk jij dat ronde antwoorden
passen bij vierkante vragen?
antwoordde ze.

Hij snapte er niets van.

De kunst van het vragen stellen =
die vraag stellen die nu zorgt
voor een verbindende kanteling.

Indien het niet voor hem was
zou ze zo'n vraag nooit beantwoorden.

Ook nu had haar antwoord
geen enkel effect.

Maar ze deed het voor hem
uit eerlijke liefde.

Hij ging aan de haal met haar woorden
alsof het een antwoord was
op zijn vraag.

Zij keek hem verbaasd na.

Zij had niet eens een vraag gehoord.

Op hetzelfde ogenblik dat de sjamaan
antwoordde op haar vraag,
vloog er een witte vlinder in de kamer.

De sjamaan sprong recht,
had het over synchroniciteit
en over een duidelijk teken
van de andere wereld
en dat dit het juiste antwoord was
en rende weg.

Zij keek hem verbijsterd na.
Achter haar, buiten, in de vlinderstruik,
vlogen tien witte vlinders.

De toon van haar antwoord
en de uitdrukking op haar gelaat
maakte het hem erg duidelijk.
Déze vraag had hij beter niet gesteld!

Hij ging er tegenaan met argumenten,
kritiek en oordelen.

Niet één vraag stelde hij.

Hij was overtuigd dat hij
als verstandig werd gezien.

Ze heeft het drankje betaald
en is toen opgestapt.

Zonder een vraag
is er geen goede seks.

Hij overlaadde haar met geschenken
en hoopte dat ze nooit meer
een lastige vraag zou stellen.

Hij heeft zijn doel bereikt.

Vorige week is de laatste vraag
in haar gestorven
bedolven onder de juwelen.

Om het even welke vraag
hij de klant voorlegde,
het draaide steeds verkeerd uit.

Nu ja, hij vertrok dan ook steeds
vanuit datgene wat *hij* wou weten,
niet vanuit datgene
wat de klant nog niet weet.

Hij werd populair
omdat hij die vraag stelde
die de anderen graag wilden stellen
maar die ze niet kregen uitgedrukt.

Vraag het maar!

De groep daagde hem uit.

Met z'n drieën stonden ze klaar
ieder met een verschillend antwoord,
wedijverend wie het juiste antwoord had.

Toen bleek dat hij te bang was
om de vraag te stellen,
hebben ze hem maar in elkaar geslagen.

Vraag ik het?
Vraag ik het niet?
Vraag ik het nu?
Vraag ik het morgen?
Is het wel de juiste vraag?
Zou ik niet beter
een andere vraag nemen?
En wat indien niemand antwoordt?
Moet ik eerst vragen
of ze wel een vraag willen horen?
Is mijn vraag niet te kort?
Is ze niet te lang?

Uiteindelijk is hij gestikt
doordat een lange vraag
in zijn keel bleef steken.

Hij reageerde als een gewond dier
dat zich bedreigd voelt.

Zij kende zijn ouders
en dat hielp haar om hem te begrijpen.

Jarenlang kwam ze naast hem zitten,
iedere dag een half uur.

Zij was immers zijn therapeute
en ze werd er voor betaald.

Op een dag verloor ze haar geduld
en reageerde ze kwaad:
Verdomme, weet je waar ik behoefte aan
heb!?

Hij keek haar aan.
Eindelijk, zei hij, eindelijk de vraag.

Die week werden ze beiden
ontslagen uit de instelling.



Hij voelde wat hij wou vragen
maar iets in zijn keel
weerhield hem ervan
de vraag te stellen.

Hij kon niet de juiste woorden
bijeenleggen
om de vraag te formuleren.

Later bleek dat hij leed aan
een chronisch vragen-tekort.

Stel een vraag
en je zadelt de ander op met
het zoeken van een antwoord.

In stilte of luidop,
verbaal of non-verbaal,
hoe dan ook
hij kan niet *niet* antwoorden.

Hij voelde zich gevangen
door haar vraag.

Om het even welke reactie
is een antwoord,
zei ze.

Als ik er naar vraag
voelt ze zich onder druk gezet.

Als ik er niet naar vraag
denkt ze dat ik geen interesse heb in haar.

Hij vertelde niet
wat hem bezig hield
omdat hij bang was
dat ze zouden vragen
naar wat hij *nu* deed.

Ze waren bang
van haar enthousiaste vragen.

De vragen riepen antwoorden op
die van diep in hun binnenste opborrelden
en daar wilden ze liever niet naar luisteren.

Met welke vraag houdt ieder zoeken op
en voel je tegelijk een intense vreugde?

Veel wonderen gebeuren niet
omdat niemand er naar vraagt.

De waarheid overwint altijd,
zei hij zelfverzekerd.

Op welke vraag is jouw waarheid
het antwoord?
vroeg zij.

Hij begon langzaam stamelend
aan een antwoord.

Na een half uur is zij rustig opgestapt.

Volgens hem tekende zij
een complex beeld op het canvas.

Wat is de vraag die je me
via dit beeld wil stellen?
vroeg hij.

Is dat niet duidelijk?
reageerde ze
en keek verwonderd naar het canvas.

Waarom steeds maar er om vragen,
kunnen we het niet gewoon doen?
vroeg hij.

Is dit een vraag?
vroeg zij.

Hij vroeg niet veel van het leven.
Hij stelde kleine vragen.
Hij was bang om
ontgoocheld te worden.
Hij verwachtte dat hij
geen antwoord zou krijgen
indien hij een grote vraag zou stellen.
Daarom stelde hij kleine vragen
aan het leven.

Wat hij niet zag, was dat hij
het antwoord kreeg waar hij naar vroeg.

Om het even wat zijn vraag zou zijn,
het leven zou het volle antwoord geven.

Hij is klein gestorven,
met kleine vragen in het leven.
Hij heeft gekregen wat hij vroeg,
een klein leven en een kleine dood.

Vragen, vragen, vragen!
Wat ben ik met al je vragen?!
riep hij gefrustreerd.
Wie kan me *antwoorden* geven?!

Dat is een goede vraag,
zei ze stil.
Van wie aanvaard jij een antwoord?

Wanneer je hoofd een vraag hoort
of je hart een vraag voelt
of je neus een vraag ruikt
krijg je de vraag niet meer uit je lijf.

Om het even welke vraag,
je kunt niet niet antwoorden.

Je kunt ze wel innerlijk begraven
of onderdrukken.

Je kunt doen alsof je ze niet hoort,
voelt of ruikt.

Vooraf een 'juiste' vraag
blijft aan je kleven
tot je ze een antwoord geeft.

Een vraag stellen
om iets te weten
levert een klein antwoord op.

Een vraag stellen
om het niet-weten te vergroten
levert een groot antwoord op.

De ergste dictatuur:
wanneer geen enkel vraag meer
mag worden gesteld.



Ze waren verheugd.
Ze vonden dezelfde vraag terug
in de oude boeken,
in de oude teksten
van de voorvaderen.

Nergens in de oude geschriften echter
vonden ze een antwoord.

Zij heeft reeds jaren
dezelfde vraag
in haar broekzak zitten
en iedere week
hoort zij wel van iemand
een ander antwoord.
Zalig, zo'n vraag.

Wanneer zij ze zelf had beantwoord
zou ze reeds lang zijn verdwenen,
die mooie vraag.
Nu blijft ze leven.

Geen enkele vraag is
goed of slecht,
maakt mensen
gelukkig of ongelukkig,
doet deuren
opengaan of sluiten,
doet mensen
vrede sluiten of ten oorlog gaan.

Dat is enkel het resultaat
van *de wijze waarop*
je antwoordt.

Hij zei dat hij een vraagje had.
Zij wist dat hij haar zou ondervragen.
Ouders zijn vaak slechte vragenstellers.

De ouder vroeg of zij dat even
voor hem wou doen.

Zij wist dat dit geen vraag was.
Hier was geen ontkomen aan
tenzij je graag klappen incasseert.

Hij had verschillende
gevechtsporten geleerd.
Hij was bij beroemde leermeesters
in de leer geweest, voor jaren.
Toch kon hij na zoveel jaren
nog steeds haar vragen niet pareren.
Steeds opnieuw ging hij onderuit.

Tot hij had geleerd
om dood te gaan
zonder te sterven.

Bij mededogen
stel je vragen zonder woorden.
Je stelt vragen
door datgene wat je *doet*.

De ogen op de muren in
Morro da Providência,
de oudste favela van Rio,
vragen die iets
of zeggen die iets?

De kijker bepaalt of het een vraag is
en hoe die klinkt.

[https://www.theguardian.com/artanddesign/
gallery/2015/oct/10/can-art-change-the-world-
the-work-of-street-artist-jr-in-pictures](https://www.theguardian.com/artanddesign/gallery/2015/oct/10/can-art-change-the-world-the-work-of-street-artist-jr-in-pictures)

Scherper observeren doe je niet
door scherper waar te nemen
maar door scherpere vragen te stellen.

De vraag die het meisje hoorde,
net déze vraag,
nam ze vol vreugde in zich op.

Zij voelde zich zo sterk
met déze vraag in haar buik.

Ze wist dat ze over enkele maanden
een antwoord zou baren.

Ze zou moeder worden
van een mooi antwoord.

Geen grotere vrijheid
dan het gevoel te kunnen vragen
wat je wilt,
zonder beperkingen
en zonder te eisen dat de ander
zou antwoorden.

Op zoek naar de beste vraag
noteerde hij iedere vraag die hij hoorde.

Bij zijn dood vond men zijn vragenboek.
Daarin stonden meer dan tienduizend
vragen.

Met welke vraag
is hij aan dit werk begonnen?
vroeg zijn dochter zich af.

Zal ik dat als een vraag ontvangen?
vroeg ze zich luidop af.

Uiteraard, zei hij,
ik heb je een vraag gesteld!

Het blijft aan mij om te kiezen
hoe ik je woorden hoor en
wat ik er mee doe,
reageerde ze lief.

Het is zo moeilijk om jouw vraag
als een vraag te ontvangen.
zei ze,
ze klinkt zo stellend en zo eisend.

Je vraag is zo'n eenvoudige vraag
die tegelijk zorgt voor
een sterke verbinding tussen ons.
zei hij met eerlijke ogen.

Zij keek hem vol liefde aan.
Dank je.

Snel legde ze een vinger op zijn lippen.

Niets laten klinken, zei ze zacht,
ik *voel* je vraag.

Na een training vipassana-meditatie
bleven al haar vragen rustig liggen
in de palm van haar handen.
Tot ze ...
een voor een veranderden
in een geur
en vervlogen.

Maar ik heb steeds succes gehad
met deze vraag,
zei hij verwonderd tegen haar.

Dat kan best, zei ze,
maar je bent de context vergeten,
nu sta je midden in een ander schilderij.

Wat vraagt de natuur van ons?
Wat wordt van ons verlangd?
Hoe zullen we antwoorden naar de natuur?
Hij stelde de vragen
op een gewichtige en luide toon
aan zijn leerlingen.

De jongste nam al haar moed bijeen.
De natuur stelt geen vragen,
zei ze,
de natuur is wijs zonder te vragen.
Alle vragen zijn *onze* vragen.
Ze geven uiting aan onze onzekerheid.
De oude meester snakke naar adem.

Hij eiste niet meer
dat hij een antwoord zou krijgen
op al zijn vragen.

Dat bevrijdde hem zo
dat hij vanaf nu
genoot van het stellen van vragen.

Kan je mij een boeiende vraag geven?
vroeg hij.

Hij vroeg het op een uitdagende toon.
Zij was immers volgens hem
de grote vragensteller.

Ze keek zorgvuldig naar hem.

Ik heb er twee zei ze:

Welke vraag zou jou nu volledig doen
stilstaan in verwondering?

Welke vraag zou jou bang maken en wil je
liever niet horen en beantwoorden?

Je hoeft deze vragen niet te beantwoorden.

Indien je ze bewaart,
is dat voldoende.

Waar was de vraag
vooraleer ze werd geuit?

Waar wordt een goede vraag geboren?

Wat heeft een vraag nodig
om geboren te worden?

Wil iedere vraag wel geboren worden?

Hoe stel je de vraag
die jouw leven grondig verandert?

Een chassidisch verhaal

In een droom liep ik een winkel binnen.
Achter de toonbank stond een engel.

Ik vroeg, wat verkoopt u hier ?
Alles wat u maar kunt vragen,
zei de engel.

O, zei ik, echt waar ?
Ik wil dan graag:
vrede op aarde,
opheffing van onderdrukking,
geen honger meer,
een huis voor de vluchtelingen, ...

Wacht, wacht even,
zei de engel,
u begreep me verkeerd.
We verkopen hier geen vruchten,
enkel zaden !

Welk zaad zit er in jouw
volgende vraag?

Welk antwoord hoop je
dat daar uit zal groeien?

Bekijk het ook omgekeerd:

Welk antwoord wil je laten groeien?

Welke vraag moet je dan planten?

Als reactie op haar vraag begon de man
hevig te schreien.

Het kind wou vragen
naar het verband met haar vraag
maar was bang dat hij
nog luider tekeer zou gaan.

Het kind is dan maar stilletjes
verder gaan spelen.

Het kind in hem
had nog weken nodig
om tot rust te komen.

Welke vraag
heeft nog nooit iemand gesteld?
vroeg het kind zich af.

Zou haar vader het weten?
Of de leraar op school?

Als je elk antwoord kunt aanvaarden,
mag je alles vragen.

Ze hadden haast,
het probleem was te ernstig
en te dringend en dus
hadden ze geen tijd
voor het stellen van vragen.

Ze gingen onmiddellijk van start
met de oplossingen die op tafel kwamen.

Ze hebben nog steeds
nieuwe ernstige en dringende problemen
en leggen voortdurend
nieuwe oplossingen op tafel.

Die vraag leefde reeds jaren in hem.
Hij heeft het nooit gedurfd
om ze uit te spreken.
Tot hij haar tegenkwam.
Toen leek het plots eenvoudig.

Het was een gezellig buurtfeest
tot zij spontaan haar vraag stelde.

Je kunt over alles een mening vragen,
repliceerde iemand,
maar niet over dit onderwerp.

Na een minuut stilte
ging het feest gewoon verder.
Zij is stilletjes naar huis gegaan.

Met een eenvoudige vraag
sloeg ze een brug
tussen haar actuele situatie
en haar droom.

Het werd een leuke wandeling.

Sta je op een levens-kruispunt?

Stel dan drie vragen:

Hoe ziet mijn situatie er uit

binnen tien jaar

wanneer ik *niets* wijzig in mijn leven?

Hoe ziet mijn situatie er uit

binnen tien jaar

wanneer ik *alles radicaal* wijzig?

Hoe ziet mijn situatie er uit

binnen tien jaar

wanneer ik een weg bewandel

midden tussen

de twee vorige antwoorden?

Ze werd zelf verlegen
toen ze haar vraag stelde.

Wat doet je twijfelen
of het wel een goede vraag is?
vroeg hij op een vaderlijke toon.

Met deze vraag
verdween haar schroom
en stelde ze een tweede vraag.

Dié had hij niet verwacht.
Nu stond hij er verlegen bij.

Een enkele vraag
was voldoende om hem
aan alles te doen twijfelen.

Weken later ontmoetten ze elkaar terug.
Ze was bang dat haar vraag
zijn zekerheid te stevig had aangepakt.

Met een blij gezicht
gaf hij haar een knuffel.
Dankzij jouw vraag
heb ik het gedurfd,
zei hij,
opnieuw geboren worden.

De commissieleden onderhandelden
welke vraag ze zouden voorleggen
aan de bevolking.

Het compromis
was een vraag
waarvan iedereen wist
dat het antwoord
niemand zou verontrusten.



Toen ze haar vraag stelde
werd hij heel stil.

Is het een lastige vraag?
vroeg ze bezorgd.

Neen, dat niet,
het is de vraag
die me reeds tientallen keren
werd gesteld in mijn leven,
van toen ik een tiener was.

Ze zag hoe hij opnieuw
worstelde met het antwoord.

Ze keek hem lief aan
en kreeg tranen in haar ogen.

Je vraag heeft me geweldig blij gemaakt,
zei ze,
en ze gaf hem een innige zoen.

Hij was verbijsterd
dat dit het antwoord was op zijn vraag.

Toen ze haar vraag stelde
keek hij haar verbijsterd aan.

Hoera! Geweldig! Dat is het!
riep hij.

En hij rende snel weg.

Dit was geen vraag,
dit was een uitnodiging voor het leven!
Dit was een uitnodiging
om er voluit voor te gaan!

Ik heb veel vragen
wanneer ik aan de toekomst denk,
zei hij.

Hoe ga je je project afwerken
dat nu op tafel ligt?
vroeg ze.

Hij had voldoende reden om te klagen,
vond hij.

En dus mopperde hij er op los.

Tot hij plots stil viel.

Zij had hem
een eenvoudige vraag gesteld.

Nog nooit in zijn leven
was hij op een zo bruuske wijze
tot stilstand gekomen.
Wat een vraag?!

Je vragen maken me bang,
zei hij.

Zal ik er dan mee ophouden
jou nog een vraag te stellen?
vroeg ze.

Neen, dat niet.
Nog liever je vragen dan
de koude stilte zonder.

Ze heeft haar EVBO-tasje altijd bij,
haar Eerste Vraag Bij Ongemak-tasje.

Daarin zitten enkele vragen die vaak
wérken bij twijfel, verdriet, angst,
kwaadheid of verontwaardiging.

Ze heeft ze tijdens jaren oefenen
verzameld.

In haar EVBO-tasje zitten ook middeltjes
om elke vraag op dertig verschillende
manieren te laten klinken:
vanuit een andere hoek in het relatieveld
of met een ander tempo of timbre
of begeleid met een ander lichaamsgebaar
of met een beetje meer of minder stilte.

Hoe zal ik het vragen?

? ? ? ? ? **?** ?

? ? ? ? ? **?** ?

? ? ? ? ? ? ?

? ? ? ? ? ? ?

? ? ? ? ? ? ?

? ? ? ? ? ? ?

Ze trad aan als CEO van het bedrijf.

Een maand later
was de tekst van de ‘Visie’
die overal aan de muur hing,
vervangen door vijf vragen.

Sindsdien is het voor iedereen
erg duidelijk vanuit welke visie
er wordt gewerkt aan de toekomst
van het bedrijf.

Op de eerste dag van
de levensloop-training
kregen ze de opdracht
de vraag te formuleren
die ze nog nooit hadden gesteld
maar die reeds als kind
in hen leefde.

Op ieder blad verscheen er
een korte eenvoudige,
zelfs simpele vraag.

Het antwoord zorgde bij iedereen
voor een radicale verandering
van hun levenstraject.

Ze hebben het vervolg van het programma
geschrapt
en zijn gaan wandelen.

Hun jarenlange vriendschap
was tegen alles bestand
behalve tegen die ene vraag
die zij stelde.

Hij had het nooit gedurfd
indien zijn dochtertje
het niet zo lief zou hebben gevraagd.

De situatie zat muurvast.
De partijen aan beide kanten van de tafel
zagen geen uitweg meer.

Toen vroeg ze of iedereen
bij haar wilde komen zitten
in de grote hall,
zonder tafels.

Plots had iemand toch een voorstel
om de zaak te deblokkeren.
Het vooruitzicht in te gaan
op haar vraag
voelde aan als een dreigende situatie.
Er zouden grenzen wegvallen!

Ik doe mijn best,
zei hij.

Wat heb je nodig
om me toch meer aan te bieden?
vroeg ze.

Een enkele vraag,
meer was er niet nodig
om de situatie te ontmijnen.

Vol ongeloof keek men naar haar.
Hoe komt het dat niemand
déze vraag eerder had durven stellen?

Wanneer je déze vragen stelt
blijf je hangen in het verleden,
zei ze.

O.K., zei hij,
en hij veranderde zijn vragen.

Hiermee verdwaal je in mooie
toekomstbeelden,
was haar reactie.

Hij keek wat sip.

Waar sta je op dit ogenblik,
thuis en op het werk,
en wat is de eerste kleine stap
om uit de tredmolen te stappen?
vroeg ze.

Het leek helemaal fout te gaan
in het leven van de tiener.

Verschillende hulpverleners
hadden hem reeds advies en
goede raad gegeven.
Hij zag geen uitweg.

Toevallig zag een dakloze, oude man
hem lopen en sprak hem aan.

Twee weken later liep de tiener
terug naar de oude man
en gaf hem een geschenk.
Jij hebt mijn leven gered met je vraag,
zei de tiener,
Dank je.

Toen hij nog klein was
was oma voor hem iemand die
geweldige verhalen kon vertellen.
In iedere zak van haar schort
zat een verhaal.

Vandaag springt hij nog
regelmatig bij haar binnen
omdat hij heeft geleerd
dat er in de zakken van haar schort
ook vragen zitten.

Zij stelt boeiende vragen,
zeiden ze onder elkaar.

Wat ze niet wisten
is dat het de vragen waren
die ze zelf had gekregen.

Hoe kom jij aan die boeiende, rake vragen
die je me geeft?
vroeg hij.

Ik krijg ze gewoon,
zei ze,
als ik geen moeite doe en
ontspannen volledig bij jou ben.

Zijn koffer was gevuld met allerlei
souvenirs en snuisterijen
van een heerlijke vakantie
in een ver land.

Wat heb jij meegebracht?
vroeg hij.

Ze nam haar aantekenboekje.
Ik heb tien boeiende vragen
en enkele rake uitspraken genoteerd.
Ik ga ze inpakken als geschenkjes
en uitdelen.

Hij wist niet dat dit kon,
via een droom een vraag krijgen
als oplossing voor iets
dat hem reeds lang op het hart ligt.

Een goede vraag is als een regenboog:
even verschijnt die aan de horizon,
om als het ware de weg te wijzen,
en plots is hij weer weg.

Er wordt verteld
dat de pot met 'geluk' zich aan het eind
van de regenboog zou bevinden.
Aan welke kant van de boog?

Geldt dit ook voor een goede vraag?
Zijn er twee kanten aan zo'n vraag?

De ouders kenden het gezegde
dat kinderen
wijze vragen kunnen stellen.
Toch waren zij helemaal van slag
toen hun zesjarige die vraag stelde.
Ze klonk eenvoudig
doch raakte recht het pijnpunt.

Daar stonden de ruziënde volwassenen met
hun mond vol tanden.

Volwassenen stellen graag
ingewikkelde, ‘verstandige’ vragen.

Een ‘juiste’ vraag is helder,
kort en bondig en
wijst recht naar de kern van de zaak.
Kinderen stellen vaker zulke vragen omdat
zij niet eerst een ‘strategie’ bedenken.

Wil je dat ik je een lieve vraag stel
een die je zeker geen pijn doet,
of een vraag waar het echt om gaat,
zelfs al zal die je flink raken?
vroeg ze.

Ze keek hem indringend doch lief aan.

Hij wist dat haar intenties zuiver zijn.
Toch was het niet makkelijk
om voor de tweede optie te kiezen.

Uitgelaten als een kind
kwam hij bij haar.
Moet je eens horen
welke vraag ik heb gevonden.

Dit klinkt boeiend,
zei ze, toe ze de vraag hoorde.
Hoe heb je die gevonden?

Ik heb ze niet gevonden,
ik kreeg ze zomaar ingegeven
nadat ik me helemaal had ontspannen
zoals jij me had voorgesteld.

De man zag het kind
en de vraag in haar ogen.
Zonder meer stapte hij naar het meisje
en gaf haar de mooie schelp
die hij net had opgeraapt.

Wanneer je enkel vragen *hoort*
mis je heel veel vragen.
Vragen 'klinken' vaker via
ogen, geuren, handen, gebaren, stiltes,
achtergelaten sporen, aanrakingen, ...

Haar vraag deed hem vreselijk pijn.
Ze trof hem op zijn zwakste plek.

Je kunt iemand confronteren,
kreunde hij,
maar niet op déze wijze.

Een maand later bezorgde hij haar
een bos bloemen
om haar te bedanken voor die vraag.
Op een kaartje stond:
een deur ging open,
die ik voor eeuwig gesloten achtte.

Te vaak stel je een vraag
om iemand te helpen
een oplossing te vinden.

Wat doet je denken
dat hij een oplossing wil?

Ze stelde haar vraag zeer traag
en met een fluisterende stem.

Hij zweeg een lange tijd
en keek haar aan met verbazing.

Nog nooit heb ik zoveel ruimte gekregen
om me uit te drukken
op een wijze die bij mij past,
zei hij.
Dank je.

Wat ben je aan het eten?
vroeg hij.
Hij zag hoe ze langzaam
en met aandacht op iets kauwde.

Een vraag die ik deze ochtend
van mijn leraar heb gekregen.
Ze smaakt zo heerlijk lekker
dat ik ze al tien keer
in stilte heb herhaald
en ieder woord
aandachtig heb geproefd.

Verwoord ik het goed wanneer ik zeg
dat ik je al een tijdje
verbijsterd zie rondlopen?

Dat komt door jouw vraag,
zei hij kort,
de vraag die je me vorig jaar gaf.
Meer dan tien keer reeds
heb ik ze beantwoord
en toch blijft ze telkens opnieuw
in mij klinken.

Misschien wil ze er enkel zijn,
zei ze zachtjes.
Probeer eens gewoon
van haar te houden.

Als we de zaak eens gewoon omdraaien,
begon ze.

Daarna formuleerde ze een vraag
die iedereen in de vergadering
met verstomming sloeg.

Je kunt geen inefficiëntere weg bedenken
dan deze,
reageerde de voorzitter.

Laten we de gedachte toch een kans geven,
stelde een ander teamlid voor.

Twee uren en een boeiend gesprek later
bleek er een innovatief idee
op tafel te liggen.

Ze hing bij hem aan de muur,
ingekaderd in een mooie lijst,
de vraag die zijn leven
een definitieve richting heeft gegeven.
Hij had ze gekregen van zijn mentor
toen hij afstudeerde.

De oude man glimlachte
telkens hij er naar keek
en de vraag herhaalde.

Ze hadden boeiende vragen verzameld
tijdens een creatieve sessie
een hele dag lang.

Daarna zijn ze beginnen discussiëren
over wat de belangrijkste vraag was
en welke ze eerst zouden aanpakken.

Ze waren vergeten dat je ook dit
beter met de juiste vraag aanpakt.

Is dit waar of niet?
Hij stelde de vraag
op een dringende, uitdagende toon.

De vraag is veeleer,
zei ze kalm,
Hoe construeer jij jouw gedachten
zodat die voor jou 'waar' zijn?

Ik wil voortdurend leren en bijgevolg
stel ik over alles een vraag,
zei hij fier.

Dat is een goede aanpak,
antwoordde ze.

Wel spijtig dat je eist
dat je op iedere vraag
een afdoend antwoord moet krijgen.
Dat is minder verstandig.

Heb je een goede vraag?

Stel ze	Laat ze klinken
Toon ze	Teken ze
Druk ze uit	Schrijf ze
Roep ze	Verkondig ze
Leen ze uit	Vraag ze
Beeld ze uit	Bewaar ze
Strooi ze uit	Fluister ze
Belichaam ze	Zend ze
Noteer ze	Formuleer ze
Herhaal ze	Verberg ze
Mediteer ze	Schenk ze
Schilder ze	Beeldhouw ze
Film ze	Proef ze
Bereid ze	Parfumeer ze
Zaai ze	Geef ze water

Een vraag hoeft geen
uitdrukkelijk of definitief antwoord.

Een antwoord echter
is slechts zinvol
indien er een vraag is.

Voor welke vraag is dit de oplossing?
vroeg ze zich af,
toen iedereen juichte
voor de voorgestelde oplossing.

Hun antwoord was een evenwichtig
compromis, vonden ze.

Daardoor waren ze wel erg veraf
van hun oorspronkelijke vraag.

Ze hebben dan maar
een nieuwe vraag geformuleerd
een die bij hun compromis past.

De ‘helper’ weet inmiddels wel beter:
de vraag waarmee haar klant binnenkomt
is enkel de vraag om binnen te komen,
niet de vraag waar het om gaat.

